

NIA NEA *

*Nea is het Griekse woord voor nieuws

25 JULI 2017

IN DIT NUMMER

TURKEY IN TRANSITION	1
RENOVATIE GASTENKAMERS	2
BEZOEK UVA KUNSTGESCHIEDENIS	3
VERBLIJF BA-STUDENTEN RIETVELD ACADEMIE	3
PHAROS XXI.2	4
ANNUAL NIA	4
LEZING ZENIA DIMITRAKOPOULOU	4
FILOSOFIE-CYCLUS CONCEPTS OF CRISIS	5
VISUAL ETHNOGRAPHY OF CITYSCAPES	5
BEZOEK UNEARTHED	6
BA-MINOR RADBOUD	6
COLOFON	6

AGENDA

**EERSTE SESSIE FILOSOFIE-
CYCLUS "CONCEPTS OF CRISIS"**
25/9

**TWEDE SESSIE FILOSOFIE-
CYCLUS "CONCEPTS OF CRISIS"**
12/10

TURKEY IN TRANSITION

De internationale conferentie *Turkey in Transition: Before and After the Attempted Coup* bracht meer dan 25 academici naar het NIA om de redenen van de recente politieke crisis van Turkije en de gevolgen van de transformatie die het land ondergaat te onderzoeken.

Politiek analist en schrijver Joost Lagendijk gaf aandacht aan de politieke en sociale omstandigheden die Turkije in een isolement brachten, terwijl Prof Hamit Bozarslan (EHES, Frankrijk) de symbolische, religieuze en klassegerelateerde processen analyseerde die van president Erdoğan de belangrijkste autoritaire politieke figuur hebben gemaakt. De bijdrage van Joost Jongerden (Universiteit Wageningen) vestigde onze aandacht op de lange geschiedenis van sociale ongelijkheid en geweld die de Koerdische bevolking ten deel is gevallen.

Naast deze drie keynote lezingen waren er zes sessies rond een aantal thema's zoals het buitenland-beleid van Turkije, de rol van de staat van beleg en de verschuiving van het politieke discours van Erdogan. De sessie over democratie, solidariteit en hegemonische politiek opende de discussie over de grenzen van een autoritair regime, het einde van de academische vrijheid en de verdeeldheid en machteloosheid van links. In de afsluitende discussie kwamen de organisatoren, Tryfon Bampilis (NIA) en Nikos Christofis (Universiteit van Macedonië) tot de conclusie dat Turkije een van de zwaarste, conflictueuze en instabiele paden is ingeslagen van zijn recente geschiedenis.

PRETTIGE VAKANTIE !!

RENOVATIE GASTENKAMERS (persoonlijk verslag door Winfred van de Put)

“De gastenkamers kunnen wel een upgrade gebruiken”, was een terzijde opmerking van de toenmalige 'beheerder' van het Instituut, Selma Hinderdael, bij haar voorlaatste bezoek. Dat zette me aan het denken. Op de begane grond hebben wij vijf gastenkamers voor studenten, met keuken en gemeenschappelijke ruimte. Dat ik in de loop van de jaren in vier van de vijf gastenkamers heb geslapen maakte het denken erover natuurlijk wat makkelijker. Alleen kamer 5 had een eigen douche en toilet, terwijl de blendende kamer 4 vrijwel hetzelfde is; en tussen kamer 1 en 2 zat een zeer benauwde badkamer geklemd, onder de trap van de ingang van het instituut, met ligbad, dat wel, maar onder de douche moest je bukken. Tegelijk waren in alle kamers grote kasten met een wastafel geplaatst.

De ruimte tussen 1 en 2, verdeeld tussen die kamers, kon met een kleine uitbreiding deze kamers ook een eigen douche en toilet geven – de afvoer was er al. Kamer 3, te klein voor een eigen badkamer, kon dan exclusief gebruik maken van de badkamer schuin tegenover de kamer. Het ruimteverlies was beperkt omdat overal de kasten met wastafels verwijderd konden worden. Deze ingrepen zouden de kamers comfortabeler maken voor studenten, maar ook geschikt voor gasten die we anders in hotels onderbrengen.

De architect die eind jaren 90 de oorspronkelijke verbouwing van Makri 11 had uitgevoerd, Nikos Zarganis, kwam bovendien met het voorstel om de wildgroei aan energievretende kleine boilers te vervangen door één grote boiler, verwarmd met een moderne warmtepomp, die 70-80%

energiebesparing op zou leveren. Aldus besloten, en met het akkoord van de Universiteit van Amsterdam (eigenaar van het pand en de 'penvoerder' van ons instituut) werd de verbouwing in februari-half maart uitgevoerd, de meest stille periode van het jaar. Bijna dagelijks bracht ik verslag uit aan onze nieuwe beheerder, Jaap Overbeek, en de coördinator huisvesting van de UvA, Peter Wurtz; honderden foto's zijn richting Amsterdam gestuurd om de voortgang te documenteren. De leukste verrassing was de prachtige achterkant van de trap van de entree van het NIA die onder de betimmering tevoorschijn kwam, tussen kamer 1 en 2 (3e en 4e foto). Wij hebben het ruwe marmer van de massieve treden schoongemaakt en

onbedekt gelaten. De verbouwing verliep voorspoedig. Enkele muren waar doorheen gehakt/geboord moest worden bleken iets solider dan verwacht, maar dit waren eigenlijk de enige tegenslagen en het werk was zelfs vóór de planning voltooid. Wij danken alle betrokkenen bij dit project voor hun inzet en vakmanschap bij de vlekkeloze uitvoering!

BEZOEK STUDENTEN KUNSTGESCHIEDENIS UVA

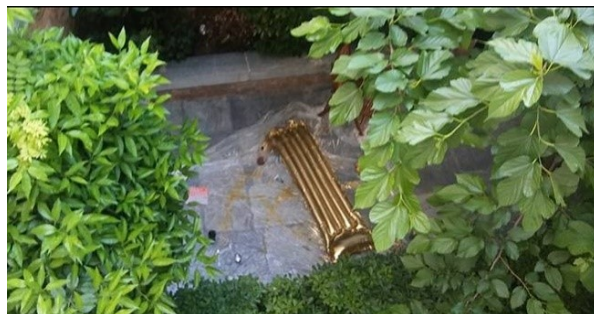

Deze zomer vindt de 14^e editie plaats van Documenta, een van de belangrijkste moderne kunstevenementen ter wereld die eens in de vijf jaar in het Duitse Kassel wordt georganiseerd. Dit jaar is er voor het eerst gekozen voor een opzet waarin een deel van het programma ook op een andere, buitenlandse locatie te zien is. Onder de titel “Learning from Athens” vormt de Griekse hoofdstad het decor voor een veelkleurig palet van moderne kunst. Deze verwijst vaak duidelijk naar de diepe sporen die de veelvormige crisis achterlaat in het landschap van de stad. Onder de talloze bezoekers die naar Athene kwamen in verband met de opening van Documenta 14 bevonden zich ook 26 studenten Kunstgeschiedenis van de Universiteit van Amsterdam, in het kader van een reis van hun studievereniging Kanvas. Op 6 april brachten zij een bezoek aan het NIA waar directeur Winfred van de Put hun iets vertelde over het werk van het Instituut. Vervolgens gaf Herbert Ploegman, cultureel antropoloog en oud-bursaal van het NIA, een presentatie. Hij was ook naar Athene teruggekeerd voor de opening van Documenta en is zeer goed op de hoogte van de moderne kunstwereld in deze stad (èn in Duitsland, waar hij recentelijk gastcurator was op Schloss Ringenberg in Hamminkeln bij Wesel). In zijn verhaal schetste hij een kleurrijk beeld van de moderne kunstscene in Athene en ging hij in op de ontvangst van Documenta. De middag werd besloten met een geanimeerde borrel waar nog druk werd nagepraat over de presentaties.

VERBLIJF BA-STUDENTEN RIETVELDACADEMIE

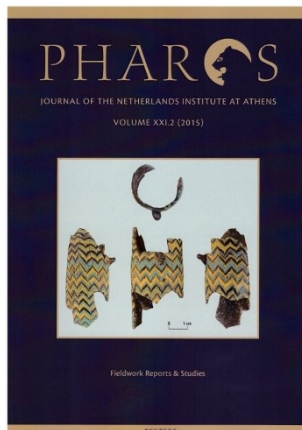
In het kielzog van de Documenta tentoonstelling vonden er dit voorjaar in Athene ook een hoop andere moderne kunstevenementen plaats. Bij een daarvan was het NIA indirect betrokken, door tussen 4 en 18 mei onderdak te verlenen aan zes Bachelorstudenten van de afdeling Beeld en Taal van de Rietveldacademie in Amsterdam. Voorafgaand aan hun verblijf in Athene bereidden zij in Nederland de concepten voor die uiteindelijk werden uitgewerkt in de objecten die van 13 tot en met 17 mei te bezichtigen waren op de expositie “Living within Walls”. De Griekse kunstenaar (en alumna van de Rietveldacademie) Maria Schina was de curator van deze tentoonstelling, die te bezichtigen was in Galerie “Cheapart” op het vermaarde Exarcheia-plein.

De binnenplaats van het NIA bewees bij deze gelegenheid opnieuw zijn bijzondere waarde. Dankzij de schaduw van de moerbeiboom werd onze tuin een van de “ateliers” waar enkele van de concepten hun uiteindelijke vorm kregen.

VERS VAN DE PERS: PHAROS XXI.2 (2015)

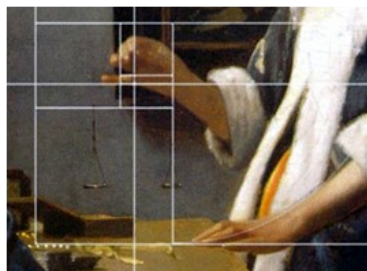
Afgelopen mei verscheen het langverwachte nieuwe nummer van het NIA-journal *Pharos*. In dit 173 pagina's tellende volume is er vanzelfsprekend opnieuw veel aandacht voor de archeologische veldwerkprojecten die onder auspiciën van het NIA in Griekenland worden verricht. Zo zijn er voorlopige verslagen over de campagnes in Boeotië (2013-2014), Halos (2011-2014) en Plakari (2013) en wordt ook een zestal inscripties gepubliceerd die tussen 2008 en 2014 gevonden werden in Koroneia in het kader van het Leiden Ancient Cities of Boeotia project dat geleid wordt door prof. dr. John Bintliff. Verder omvat het fraaie exemplaar twee artikelen van jonge promovendi over hun promotieonderzoek. Daphne Lentjes (Universiteit van Amsterdam) beschrijft de voorlopige onderzoeksresultaten van de analyse van hout- en koolresten uit de archeologische sites in Geraki, Plakari en Titane, een onderzoek dat ze met een NIA-beurs heeft verricht. Kleanthis Zouboulakis (Universiteit van Athene) wijdt een artikel aan de topografie van de slag bij Gaugamela, de plaats waar de troepen van Alexander de Grote een legendarische overwinning behaalden op de door koning Darius aangevoerde Perzen.

ANNUAL NIA

Vrijdag 12 mei was het Ionisch Centrum in Plaka weer de gastvrije plaats voor onze 'Annual Meeting', het jaarlijkse publieke verslag van de verrichtingen van het instituut. Er waren zo'n vijftig mensen aanwezig voor de presentatie van de directeur en de lezing van Professor Vladimir Stissi van de Universiteit van Amsterdam, over de mogelijke vorm van de Thessalische polis (stadsstaat) Halos in de archaïsche en klassieke tijd. Archeologen vermoeden de kern van deze polis op de Magoula Plataniotiki, een kleine kunstmatige heuvel niet ver van de hedendaagse opvolger van Halos, Almyros. De Universiteit van Amsterdam voert daar al enkele jaren proefopgravingen uit, in samenwerking met de Universiteit van Groningen, de Ephorie van Thessalië en in 2016 de Universiteit van Alberta. De nederzetting op deze plek lijkt echter klein voor het stedelijke gebied van een polis. Van meer stadsstaten (Korinthe bijvoorbeeld) is bekend dat zij begonnen als een verzameling dorpjes die langzaam een grotere kern vormden. Zou het misschien kunnen dat die samenklontering van kleinere kernen in de polis Halos *niet* heeft plaatsgevonden? Dat was het prikkelende idee dat Professor Stissi in deze lezing opperde en dat tot een levendige discussie leidde. De genoeglijke receptie na afloop van de lezing vond plaats op het dak van het Ionisch centrum, onder de heerlijke lucht van een vroege zomer met een schitterend uitzicht op de Akropolis.

LEZING ZENIA DIMITRAKOPOULOU

Op 22 mei verzorgde de Griekse kunstenaar en kunsthistorica [Zenja Dimitrakopoulou](#) een lezing op het NIA over Johannes Vermeer, de beroemde Nederlandse schilder die centraal staat in het onderzoek waar zij in 2015 op promoveerde aan de Technische Universiteit van Athene. In haar betoog stond zij uitvoerig stil bij de harmonie in de werken van de schilder en bij de rol van bepaalde, regelmatig terugkerende symbolen die Vermeer gebruikte om zijn kunstwerken een diepere betekenis te laten uitdragen. De lezing werd door een groot aantal belangstellenden gevolgd, waarbij het leuk was om te zien dat veel leden van de Nederlandse gemeenschap hun weg naar het Instituut hadden weten te vinden. De avond werd besloten met een gezellige receptie in de Mannensaal.

FILOSOFIE-CYCLUS CONCEPTS OF CRISIS

Illustratie door Kostas Koukouzelis

Het is een uitdaging om onze door de crisis veranderende Europese identiteit te onderzoeken en te herdefiniëren. Daarbij wordt ons gevraagd te reflecteren op het idee van de democratie die voor velen haar geloofwaardigheid lijkt te hebben verloren.

In samenwerking met het Centrum voor Griekse Filosofie van de wetenschappelijke Academie van Athene organiseert het NIA de lezingenreeks “Concepts of Crisis”. Doel van de serie is om de continuïteit en/of transformatie van het denken in Griekenland en Nederland ter discussie te stellen, om mogelijke interacties tussen het Griekse en Nederlandse filosofisch denken te onderzoeken en om de mogelijke samenwerking van Filosofie met andere disciplines te beschouwen.

Elke sessie zal bestaan uit twee lezingen: één door een academicus van een van de zes universiteiten die het NIA steunen en één van een Griekse academicus. Daarbij wordt een interdisciplinaire benadering nastreeft. Een moderator zal de discussie voorzitten en leiden.

De eerste sessie staat op de agenda voor 25 september. Professor dr. Teun Tieleman (UU) en Dr. Panos Iossif (Belgisch Archeologische School in Athene) zullen dan een introductie geven over Ancient Crises vanuit een filosofische respectievelijk archeologische invalshoek. De reeks zal op 8 december 2017 worden afgesloten met een seminar van 4 lezingen over Burgerschap & Identiteit. Meer informatie over de serie en de volgende sessies volgt vanzelfsprekend op onze website en in onze volgende NIA-NEA.

VISUAL ETHNOGRAPHY OF CITYSCAPES

Vanaf het moment dat de Summer School “Visual Ethnography of Cityscapes” voor de eerste keer georganiseerd werd, is deze cursus een van de populairste activiteiten van het NIA. Vanzelfsprekend stond deze internationale Summer School daarom ook voor dit jaar opnieuw op het programma. Van 1 tot en met 23 juli volgden 29 deelnemers, afkomstig van diverse universiteiten uit in totaal 16 verschillende landen, het intensieve programma. Daarin was naast een stevige theoretische basis vooral veel aandacht voor de praktische aspecten van het maken van een etnografische documentaire. Gedurende de cursus maakten de deelnemers een korte (circa 10 minuten durende) documentaire, waarvan een selectie vertoond zal worden op het etnografisch filmfestival “Ethnofest” dat elk jaar in november plaatsvindt in Athene. De documentaires focusten op onderwerpen als de haven van Piraeus, het nachtleven rond het Amerikis-plein en het reilen en zeilen van een klein theater in het centrum van Athene.

De Summer School werd dit jaar georganiseerd in samenwerking met Ethnofest, de vakgroep Sociale – en Culturele Antropologie van de VU en (voor het eerst) het etnografisch laboratorium van de Panteion Universiteit voor politieke en sociale wetenschappen in Athene.

BEZOEK UNEARTHED

Om de goede samenwerking tussen de beide inwoners van Makri 11 te onderstrepen brachten het Nederlands Instituut en de Belgische Archeologische School op 5 april een gezamenlijk bezoek aan de tentoonstelling “Un-earthed” in Piraeus. Deze tentoonstelling geeft een prachtige impressie van het archeologisch werk in het kader van de uitbreiding van de Atheense metro richting deze grote havenstad iets ten zuiden van Athene. De expositie geeft een gedetailleerd beeld van de diverse fases van dit omvangrijke project en laat bijvoorbeeld zien hoe de archeologen

onder moeilijke omstandigheden werken in ondergrondse putten en reservoirs. De hele tentoonstelling bevindt zich op een vide boven de ruimte waar archeologen en conservatoren, letterlijk en figuurlijk ónder het toezicht van de bezoekers, de grote hoeveelheden archeologische vondsten verwerken.

Dankzij de bemiddeling van onze collega van de Belgische School, Panos Iossif, werden we op de tentoonstelling rondgeleid door de heer Yorgos Peppas van de Archeologische dienst in Piraeus. Hij gaf ons bovendien de gelegenheid een kijkje te nemen in de ruimtes waar de vondsten opgeslagen, verwerkt en geconserveerd worden. Zo hadden we het voorrecht om de geconditioneerde opslagruimte te bezoeken waar unieke houten vondsten worden bewaard, waaronder een vermoedelijke deur uit naar schatting de 4^e eeuw v.C. De tentoonstelling “Unearthed” is te bezichtigen in de Ksilapothiki (Ξυλαποθήκη) in Piraeus en de toegang is gratis.

BA-MINOR RADBOUD

Van 24 t/m 28 april vond in Athene het Bachelors Minorprogramma “At the Edges of Europe: Identity, Citizenship, Religion” plaats dat door het NIA was opgezet op verzoek van de faculteit Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen van de Radboud Universiteit. Onder begeleiding van 3 docenten volgden de 9 deelnemers een zeer intensief programma, dat naast inleidingen en colleges van Griekse gastdocenten op het NIA ook werkbezoeken en presentaties buiten het Instituut omvatte. Daarnaast verrichtten de deelnemers ook onderzoek ten behoeve van een paper over een relevant onderwerp. In aansluiting op het door het NIA verzorgde programma reisde het gezelschap naar Cairo, waar onze collega's van het Nederlands-Vlaams Instituut aldaar een vergelijkbaar interdisciplinair programma hadden opgezet.

COLOFON

Het Nederlands Instituut Athene is een interuniversitair wetenschappelijk instituut dat gefinancierd en bestuurd wordt door 6 Nederlandse universiteiten (Amsterdam, Groningen, Leiden, Nijmegen, Utrecht en de VU). Het organiseert, verzorgt en faciliteert onderwijs en onderzoeksprojecten in samenwerking met universiteiten en onderzoekscentra in Nederland en Griekenland. Het NIA is door de Griekse overheid erkend als “Archeologische School” en in die hoedanigheid verantwoordelijk voor het archeologisch onderzoek dat vanuit de Nederlandse universiteiten in Griekenland wordt verricht.

NIA-NEA is de nieuwsbrief van het Nederlands Instituut Athene en verschijnt drie keer per jaar.

Opmaak en eindredactie: Annemarie Oosting; teksten in dit nummer: Willem Ledeboer, Winfred van de Put, Emmy Makri, Tryfon Bampilis
Nederlands Instituut Athene, Makri 11, 117 42 Athene – Griekenland.